

Raport Coface: Niewypłacalności firm w Polsce w I kwartale 2023 r.

I kwartał 2023 roku przyniósł kolejną falę niewypłacalności. Dane odzwierciedlają bardzo trudne warunki do prowadzenia biznesu.

Liczba niewypłacalnych firm ponownie wzrosła – tym razem o **31%**!

Liczba niewypłacalności w pierwszym kwartale 2023 roku stanowi aż **45% wszystkich niewypłacalności** jakie odnotowano w całym roku 2022.

Prezentowane statystyki są przygotowywane przez ubezpieczyciela należności Coface od 1997 roku w oparciu o daty orzeczeń sądów o otwarciu postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych, czyli faktyczne daty upadłości i restrukturyzacji. Podane wyniki za I kwartał 2023 roku nie są ostateczne i należy się jeszcze spodziewać wzrostu liczby postanowień.

UWAGA !

W kolejnym raporcie kwartalnym kontynuujemy podejście do danych, poparte precyzyjnym komentarzem ze względu na zmiany w regulacjach prawnych wprowadzone w wyniku pandemii, a teraz znowelizowane. W roku 2020 duży wpływ na powstrzymanie wzrostu liczby upadłości i restrukturyzacji potwierdzanych na drodze sądowej miały programy pomocowe państwa, regulacje prawne zawarte w tarczach antykrzysowych oraz ograniczona praca sądów. Rok 2021 zamknął się wysokim wzrostem niewypłacalności ogółem, na co zdecydowany wpływ miała liczba nowych uproszczonych postępowań o zatwierdzenie układu, wprowadzonych ustawą covidową z 19.06.2020 r. obwieszczanych wyłącznie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym i nie rejestrowanych przez sąd. Z tego względu od III kwartału 2020 r., od rozpoczęcia ich stosowania, aby zachować rzetelność w ocenie bieżącej sytuacji dotyczącej niewypłacalności firm – **w raporcie Coface dane o sprawach pozasądowych są dodawane do statystyk przedstawiających postępowania ogłoszone przez sądy.**

W niniejszym raporcie **porównujemy I kwartał 2023 do IV kwartału 2022** ponieważ w I kwartale 2022 z uwagi na wprowadzenie **Krajowego Rejestru Zadłużonych (KRZ)** oraz mankamenty systemu teleinformatycznego, w którym rejestrowane są postępowania nie zostały zebrane wszystkie dane dotyczące niewypłacalności. Dane te więc są niekompletne i porównanie pierwszego kwartału 2023 do pierwszego kwartału 2022 nie zobrazowałoby w sposób rzetelny dynamiki zmian i byłoby nieprawidłowe z punktu widzenia poprawności porównania statystycznego.

Bieżącą sytuację i statystyki komentują:

1. Sytuacja ekonomiczna - **Grzegorz Sielewicz**, główny ekonomista Coface w Polsce i w Regionie Europy Centralnej
2. Sytuacja w branżach - **Barbara Kamińska**, dyrektor działu oceny ryzyka w Coface w Polsce
3. Bieżące uwarunkowania prawne mające wpływ na prezentowane statystyki - **Artur Warych**, Radca Prawny – szef departamentu egzekucji i restrukturyzacji w Kancelarii Stefaniuk & Wspólnicy, obsługującej Coface

W skrócie

- Łączna liczba niewypłacalności polskich przedsiębiorstw w I kwartale 2023 r. (wg stanu wiedzy na 3 kwietnia br.) wyniosła **1252**, co stanowi **45 procent** wszystkich niewypłacalności ogłoszonych w roku 2022. Na tę liczbę złożyły się postępowania sądowe i obwieszczenia pozasądowe:
 - w ciągu pierwszych 3 miesięcy 2023 r. sądy ogłosiły postanowienia o upadłości i restrukturyzacji **351 polskich firm**,
 - dotąd w I kwartale br. w Krajowym Rejestrze Zadłużonych **opublikowano 901 tzw. obwieszczeń o ustaleniu dnia układowego** (bez rejestracji w sądzie).
- Spśród wszystkich ogłoszonych niewypłacalności w pierwszym kwartale 2023 **aż 72% to obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego czyli pozasądowe**, 28% zaś to niewypłacalności ogłoszone przez sądy. Świadczy to o wciąż rosnącej popularności uproszczonej procedury pozasądowej.
- Wśród postępowań sądowych najwięcej ogłoszono postępowań o zatwierdzenie układu – 181, których liczba wzrosła w porównaniu z czwartym kwartałem 2022 o niemalże 70 proc. Znacznie więcej odnotowano też przyspieszonych postępowań układowych (wzrost o 52%). Zmalała natomiast liczba postępowań układowych.
- Statystyki branżowe wskazują na **wzrost niewypłacalności w każdej branży bez wyjątku**.

Sądowe postanowienia upadłościowe (A) i restrukturyzacyjne (B) oraz pozasądowe postępowania uproszczone w MSiG i KRZ w Polsce

Rodzaj postępowania	Q1 2017	Q1 2018	Q1 2019	Q1 2020	Q1 2021	Q1 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q1 2022 vs Q1 2023	Q1 2023 vs Q4 2022
(A) Upadłość likwidacyjna	133	156	146	154	93	70	83	96	37%	16%
(B) Postępowanie o zatwierdzenie układu	6	1	3	2	24	91	107	181	99%	69%
(B) Przyspieszone postępowanie układowe	50	55	84	71	32	10	27	41	310%	52%
(B) Postępowanie układowe	12	12	5	8	5	2	8	7	250%	-13%
(B) Postępowanie sanacyjne	20	33	28	33	7	25	16	26	4%	63%
Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne ogłoszone przez sądy ogółem	221	257	266	268	161	198	241	351	77%	46%
Postępowania pozasądowe*					354	297	718	901	203%	25%
RAZEM NIEWYPŁACALNOŚCI w I kwartale 2023 r.					515	495	959	1252	153%	31%

* Dane za Q1 2021: Tryb uproszczony wprowadzony ustawą COVID-ową z 19.06.2020, Dane od Q1 2022: Obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego (z KRZ) od 1.12.2021

Komentarze ekspertów Coface

Sytuację ekonomiczną komentuje

Grzegorz Sielewicz, główny ekonomista Coface w Polsce i w Regionie Europy Centralnej

Pierwszy kwartał 2023 r. przyniósł dalszy wzrost liczby niewypłacalności przedsiębiorstw w Polsce – o 31% w porównaniu z ostatnim kwartałem ubiegłego roku. Z kolei porównując dane za pierwsze trzy miesiące tego roku z analogicznym okresem roku poprzedniego, wzrost postępowań był ponad 2,5-krotny – z 495 do 1252 niewypłacalności. Jednak analiza danych w ujęciu rocznym zakłócona jest przez niższą bazę odniesienia roku poprzedniego. W pierwszych miesiącach 2022 r. wykorzystanie postępowań sądowych było czasowo niższe ze względu na problemy techniczne związane z wprowadzaniem systemu Krajowego Rejestru Zadłużonych.

Analiza danych w ujęciu kwartalnym wskazuje na wzrost każdego z trzech głównych rodzajów niewypłacalności. **Wzrosły zarówno restrukturyzacje sądowe (+61%), obwieszczenia pozasądowe (+25%), a także upadłości (+16%).** Postępowania restrukturyzacyjne dają nadzieję na powrót firm w trudnej sytuacji płynnościowej do efektywnej działalności biznesowej. Wśród nich nadal wzrasta liczba sądowych postępowań o zatwierdzenie układu, którymi w wielu przypadkach było przekształcenie się wcześniej rozpoczętych procedur pozasądowych, które okazały się niewystarczające do uzdrowienia sytuacji przedsiębiorstwa. W przeciwieństwie do poprzednich kwartałów, ale zgodnie z naszymi przewidywaniami zwiększyła się niestety liczba upadłości, czyli ostatecznej formy niewypłacalności firm prowadzących do ich likwidacji.

W obecnym otoczeniu makroekonomicznym nie należy oczekiwać, aby trend rosnącej liczby niewypłacalności mógł zostać odwrócony. **Prognoza Coface zakłada, że wzrost gospodarczy Polski sięgnie zaledwie 1% w tym roku**, co będzie jednym z najniższych poziomów od czasu transformacji gospodarczej z wyjątkiem pandemicznej recesji w 2020 r. Odporność polskiej gospodarki na zawirowania, w tym wpływ konsekwencji gospodarczych wynikających z wojny w Ukrainie, była dość zaskakująca i długa, jednak staje się coraz słabsza. Już ostatni kwartał ubiegłego roku zakończył się ujemną dynamiką rozwoju gospodarczego (w ujęciu kwartał do kwartału), a techniczna recesja zagraża polskiej gospodarce. Od początku tego roku koniunktura osłabiła się – zarówno dynamika produkcji przemysłowej, jak również sprzedaży detalicznej była ujemna w pierwszych miesiącach 2023 r. Polski eksport stracił impet w obliczu spowolnienia na głównych rynkach zbytu Europy Zachodniej, podczas gdy siła napędowa polskiej gospodarki, czyli konsumpcja gospodarstw domowych, cierpi na utrzymującej się wysokiej inflacji i obniżającej się siły nabywczej konsumentów.

Mimo, iż proces dezinflacji już się rozpoczął, co potwierdza ostatni odczyt wskaźnika zmian cen konsumpcyjnych na poziomie 16,2% w marcu br., to inflacja nadal znacznie przekracza górny przedział celu inflacyjnego wyznaczonego przez NBP na 3,5%, a dwucyfrowy poziom inflacji bazowej potwierdza, że wysokie ceny rozlały się na całą gospodarkę. Inflacja pozostanie istotnym tematem w 2023 r., a wraz z wysokimi kosztami finansowania może nadal ograniczać działalność inwestycyjną przedsiębiorstw i konsumpcję gospodarstw domowych. W rezultacie firmy w Polsce operują w warunkach obaw o dalsze kształtowanie się popytu, podczas gdy inne wyzwania, w tym wyższe koszty działalności, komponentów używanych w produkcji czy braki kadrowe, nadal pozostają istotnymi barierami w prowadzeniu biznesu.

Powyższe wyzwania widoczne są także w ujęciu branżowym. **Nadal wiele sektorów energochłonnych wnioskuje o niewypłacalność, pogorszenie koniunktury krajowej potwierdza dalszy wzrost postępowań w handlu, a niemal podwojenie niewypłacalności w budownictwie** i w branżach z nim powiązanych świadczy o materializowaniu się kolejnego wyzwania dla branży, czyli wpływie wyższych stóp procentowych na popyt mieszkaniowy i skłonność inwestycyjną przedsiębiorstw.

Niewypłacalności według branż

Branża	Liczba niewypłacalności Q1 2020	Liczba niewypłacalności Q1 2021	Liczba niewypłacalności Q1 2022	Liczba niewypłacalności Q4 2022	Liczba niewypłacalności Q1 2023	Q1 2023 vs Q4 2022
PRODUKCJA, w tym:	68	91	64	147	192	31%
Przetwórstwo przemysłowe, w tym m.in.:	63	83	56	141	180	28%
Produkcja metali i metalowych wyrobów gotowych	13	19	19	27	38	41%
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	11	12	6	30	21	-30%
Produkcja odzieży i wyrobów tekstylnych	1	7	5	8	10	25%
Produkcja wyrobów z drewna, z wyłączeniem mebli	3	7	4	8	25	213%
Produkcja maszyn, urządzeń i urządzeń elektrycznych	7	6	4	7	13	86%
Produkcja mebli	4	6	4	18	18	0%
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	4	4	3	5	9	80%
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (w tym materiały budowlane)	1	1	3	3	7	133%
Poligrafia i reprodukcja	4	4	3	5	3	-40%
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	3	3	2	4	3	-25%
Przetwórstwo przemysłowe pozostałe	12	14	11	26	33	27%
HANDEL, w tym m.in.:	43	101	81	222	280	26%
Handel hurtowy	22	50	33	73	102	40%
Handel detaliczny	16	38	38	114	137	20%
BUDOWNICTWO	30	53	66	84	162	93%
TRANSPORT	11	37	41	120	136	13%
ROLNICTWO	32	80	102	84	109	30%
USŁUGI - POZOSTAŁE branże, w tym:	48	153	141	296	364	23%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7	37	33	75	114	52%
Zakwaterowanie i gastronomia	10	16	18	44	58	32%
Usługi dzierżawy, administrowania i wspierające	7	20	20	31	40	29%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	8	15	17	45	55	22%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3	25	12	23	24	4%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	17	14	21	19	-10%
Usługi pozostałe	10	23	27	57	54	-5%
Ogółem	232	515	495	959	1252	31%

Sytuację w branżach komentuje

Barbara Kamińska,
dyrektor działu oceny ryzyka w Coface w Polsce

Polskie przedsiębiorstwa rozpoczęły 2023 rok wyglądając na horyzoncie pierwszych zwiastunów pozytywnych zmian w gospodarce. Wśród ekonomistów pojawiły się prognozy dotyczące dezinflacji, która pod koniec roku mogłaby wyhamować wzrost cen w gospodarce do poziomu poniżej 10%, kryzys energetyczny został zażegnany, a ceny gazu wróciły do poziomów przedwojennych. Najbardziej pesymistyczne scenariusze recesji gospodarczej odłożono do lamusa, prognozując dla Polski niewielki wzrost PKB (aktualna prognoza Coface 1,0%). Najnowsze dane dotyczące niewypłacalności przedsiębiorstw w Polsce niestety każą schłodzić optymizm, ze szczególnym wskazaniem na branżę budowlaną czy wybrane sektory przemysłu, takie jak m. in. przetwórstwo drewna czy metali.

W 1 kwartale 2023 zarejestrowano 1.252 postępowań restrukturyzacyjne i upadłościowe (sądowe i pozasądowe), co stanowiło aż 45,5 % wszystkich niewypłacalności z 2022 roku. **Dynamika wzrostu kwartał do kwartału ukształtowała się na poziomie 31%**, zbliżonym do tempa wzrostu notowanego w całym 2022 roku (+30%). Wśród dużych przedsiębiorstw z obrotami powyżej 150 mln zł, które zdecydowały się wejść na ścieżkę likwidacji lub restrukturyzacji, można wymienić Elektrix SA (sprzedaż energii), Rzeszowskie Zakłady Drobiarskie RES-DROB Sp. z o.o., (przetwórstwo mięsne), Agrochemię Sp. z o.o. (produkcja nawozów) czy FM Bravo Sp. z o.o (produkcja mebli). Wydaje się, że poza czynnikami podażowymi, takimi jak wzrost kosztów energii, wynagrodzeń, obsługi zadłużenia finansowego, niedobory surowców lub przerwane łańcuchów dostaw, czynniki popytowe zaczynają być coraz większym wyzwaniem dla przedsiębiorstw. Dane dotyczące popytu konsumpcyjnego w Polsce w 1 kwartale br. okazały się gorsze od oczekiwań większości analityków, a w kolejnym kwartale prognozowany jest dalszy spadek realnej konsumpcji.

Budownictwo

W pierwszym kwartale'23 liczba niewypłacalności w branży budowlanej sięgnęła 162 firm, co stanowiło przyrost w stosunku do czwartego kwartału'22 o 93%. Dla przypomnienia, w całym 2022 roku zarejestrowano 280 niewypłacalnych firm budowlanych, więc ostatni odczyt musi niepokoić. W tej populacji, tylko cztery przedsiębiorstwa charakteryzowały się obrotami powyżej 50 mln zł, a znakomita większość niewypłacalnych firm należała do grupy małych podmiotów. 69% niewypłacalnych firm budowlanych funkcjonowało w formie jednoosobowej działalności gospodarczej. Ostatnie statystyki niewypłacalności istotnie zwiększyły udział budownictwa w upadłościach i restrukturyzacjach ogółem, z 8,8% w 4 kwartale, do 12,9% po 1 kwartale.

Nastroje firm budowlanych mierzone wskaźnikami koniunktury od wielu miesięcy potwierdzają utrzymujący się pesymizm. Największymi barierami wskazywanymi przez sektor są rosnące koszty zatrudnienia wynikające z niedoboru pracowników na rynku w związku z mobilizacją wojenną Ukraińców, koszty materiałów, które pomimo pewnej korekty wciąż pozostają na znacznie wyższym poziomie niż w roku 2021 oraz niepewność co do ogólnej sytuacji gospodarczej w kraju. Z miesiąca na miesiąc coraz więcej firm budowlanych wskazuje niedostateczny popyt jako źródło swoich problemów. Pomimo nadspodziewanie dobrych wyników produkcji budowlano-montażowej w styczniu i lutym br., duży wkład w te statystyki wniosły finalizowane projekty infrastrukturalne z poprzedniej perspektywy unijnej. W istocie segment budownictwa publicznego odpowiedzialny za ponad połowę krajowej produkcji budowlanej pozostaje w zawieszaniu oczekując na środki z UE, które z dużą dozą pewności nie pojawią się w naszym kraju przed wyborami. Z kolei budownictwo mieszkaniowe od wielu miesięcy boryka się z zapaścią na rynku kredytów mieszkaniowych oraz wysoką inflacją, która wymusza oszczędności i odkładanie w czasie decyzji o zakupie mieszkania.

Doświadczenia Coface niestety potwierdzają bardzo trudną sytuację płynnościową w budowlance. **W 1 kwartale 2023 roku 30% zgłoszeń przeterminowanych należności w ujęciu wartościowym pochodziło z branży budowlanej, co plasuje ją jako niechlubnego lidera szkodowości.** Warto podkreślić, że wartość zgłoszeń nie wynikała wprost proporcjonalnie z ekspozycji limitowej Coface na branżę budowlaną, lecz niestety miała swoje źródło w realnych kłopotach firm budowlanych. Perspektywy, szczególnie dla podwykonawców i drobnych przedsiębiorców, nie są dobre. Naszym zdaniem kolejne kwartały przyniosą dalszy wzrost liczby niewypłacalności w budownictwie.

Produkcja przemysłowa

Dynamika upadłości i restrukturyzacji wśród przedsiębiorstw przemysłowych wyniosła w 1 kwartale'23 28%, czyli była niewiele niższa od średniej badania. Na uwagę zasługuje szczególnie przetwórstwo drewna, które wykazało wzrost niewypłacalności o 213% kwartał do kwartału, czy przetwórstwo metali z dynamiką wzrostu 41%. Branża drzewna mierzy się ze znacznym spadkiem zamówień, poczynając od najgłębszych spadków w asortymencie galanterii ogrodowej po stolarkę budowlaną, meble czy nawet niższe zapotrzebowanie na palety. Dodatkowo wysokie ceny surowca krajowego osłabiają konkurencyjność firm. Branża przetwórstwa stali pozostaje w mocnej korelacji z budownictwem czy produkcją sektora AGD i motoryzacji, a tutaj odczuwalne jest spowolnienie. Pomimo niskiej reprezentacji firm specjalizujących się z produkcji maszyn i urządzeń elektrycznych, w 1 kwartale nastąpił wzrost upadłości w tej kategorii aż o 86%. Obserwujemy od dłuższego czasu dużą presję kosztową oraz zmniejszony popyt konsumpcyjny na dobra trwałe, takie jak RTV i duże AGD. Na szczęście producenci tych ostatnich towarów to zazwyczaj podmioty ze stabilną strukturą bilansową i wysokim wyposażeniem kapitałowym.

Z kolei nastroje wśród producentów żywności i napojów ulegają poprawie. W marcu br. po raz pierwszy od wielu miesięcy wzrósł wskaźnik optymizmu co do przewidywanego zagranicznego portfela zamówień. Firmy produkujące żywność korzystają z osłabienia złotego oraz paradoksalnie ze spowolnienia gospodarczego na zachodzie Europy, które przesunęła zakupy tamtych społeczeństw w stronę konkurencyjnych cenowo towarów z Polski. Liczba niewypłacalności wśród firm przetwórstwa spożywczego spadła w ostatnim kwartale o 30%. W grupie niewypłacalnych firm istotne miejsce zajęły piekarnie i cukiernie, o których głośno było w mediach w związku z szybującymi kosztami energii. Od 1 kwietnia podmioty te otrzymują państwowe dofinansowanie do kosztów energii.

Handel

Liczba niewypłacalności w handlu wzrosła w 1 kwartale o 26%, przy czym handel, zaraz po usługach, zajmował drugą pozycję w ogólnej liczbie likwidowanych lub restrukturyzowanych przedsiębiorstw, z udziałem 22%. Dynamika sprzedaży detalicznej w cenach stałych w styczniu obniżyła się o 0,3%, zaś w lutym aż o 5,5% rdr. Spadki notowały takie kategorie jak paliwa (wpływ zniesienia tarczy antyinflacyjnej), meble, RTV, AGD oraz prasa i książki. Pogłębiająca się erozja siły nabywczej konsumentów przesunęła zakupy w stronę artykułów pierwszej potrzeby kosztem dóbr trwałych. Dodatkowo powoli następujący odpływ emigrantów z Ukrainy zmniejsza obroty handlu, stąd w kolejnych miesiącach możliwe jest dalsze utrzymanie negatywnej dynamiki ze względu na wysoką bazę. Wśród 280 niewypłacalnych przedsiębiorstw handlowych w 1 kwartale'23, 78% stanowiły jednoosobowe działalności gospodarcze. Widać, że mniejsze podmioty z trudem radzą sobie z rosnącymi kosztami, konkurencją większych graczy oraz wrażliwością cenową polskiego klienta.

Transport

Wyniki z zakresu liczby niewypłacalności w branży logistycznej ponownie zaskakują. Po ogromnie wysokiej dynamice wzrostu notowanej w całym 2022 roku (+105% rdr), w 1 kwartale liczba likwidowanych i restrukturyzowanych spedytorów wzrosła znacznie wolniej kwartał do kwartału, bo o 13%. Na 136 niewypłacalnych firm transportowych, jednoosobowe działalności stanowiły aż 90%. Wydaje się, że nowe pozasądowe postępowanie o zatwierdzenie układu stworzyło atrakcyjną możliwość ochrony majątku przed wierzycielami dla tej grupy przedsiębiorstw.

Wg badania realizowanego przez Reuters w marcu 2023, sektor TSL za największe wyzwania dla swojej działalności wskazuje wpływ wojny na Ukrainie (blisko 70%), koszty energii i paliw (66%), inflację i wynikające z niej wysokie stopy procentowe (55%) oraz perturbacje na rynku pracy (54%). Spowolnienie gospodarcze widoczne w wielu branżach na świecie i w Polsce ma bezpośredni wpływ na portfel zamówień firm transportowych. Rozwój sytuacji gospodarczej za naszą zachodnią granicą może mieć znaczny wpływ na kondycję spedytorów. Wg BIG InforMonitor zadłużenie branży TSL rośnie, a w porównaniu z ostatnim kwartałem zeszłego roku odsetek firm transportowych skarżących się na problemy z uzyskaniem płatności od kontrahentów wzrósł o 18 pkt proc., do 44 proc.

W kolejnych kwartałach presja kosztowa i ograniczenie zamówień na usługi transportowe najpewniej przyniesie dalszy wzrost niewypłacalności wśród niewielkich, zadłużonych spedytorów. Dywersyfikacja ryzyka w zakresie zasięgu geograficznego i obsługiwanych klientów może okazać dobrą strategią na trudne czasy.

Usługi

Usługodawcy stanowili 29% wszystkich zarejestrowanych niewypłacalności w 1 kwartale 2023 roku. Od dłuższego czasu to właśnie branża dotknięta wielokrotnymi ograniczeniami administracyjnymi w związku z pandemią, a następnie skutkami toczącej się wojny notuje najwięcej likwidacji i restrukturyzacji w polskiej gospodarce. Dynamika wzrostu upadłości w tym sektorze w ostatnim kwartale była wprawdzie niższa od średniej (23%), jednak wśród firm zajmujących się działalnością naukowo-techniczną czy działających w segmencie HoReCa wzrosty były nadal znaczące. Do największych wyzwań sektora usług należą obecnie inflacja i jej wpływ na portfele Klientów.

Niewypłacalności według form prawnych przedsiębiorstw

Forma prawna	Liczba niewypłacalności Q1 2020	Liczba niewypłacalności Q1 2021	Liczba niewypłacalności Q1 2022	Liczba niewypłacalności Q4 2022	Liczba niewypłacalności Q1 2023
Przedsiębiorca	91	268	308	694	957
Spółka z o.o.	100	201	146	199	223
Spółka komandytowa	10	18	18	33	25
Spółka akcyjna	22	12	14	13	25
Spółka jawna	6	11	6	14	15
Spółdzielnia	2	2	1	1	5
Pozostałe formy	1	3	2	5	2
Ogółem	232	515	495	959	1252

Bieżące uwarunkowania prawne

mające wpływ na prezentowane statystyki komentuje

Artur Warych, radca prawny

– szef departamentu egzekucji i restrukturyzacji

w Kancelarii Stefaniuk & Wspólnicy obsługującej Coface

Prezentowane dane statystyczne dotyczące liczby postępowań „insolwencyjnych” (restrukturyzacyjnych i upadłościowych) otwartych (bądź wszczętych) w pierwszym kwartale 2023 r. pozwalają na jeden zasadniczy wniosek – **trend wzrostowy w liczbie nowych postępowań z udziałem dłużników niewypłacalnych na charakter ciągły i niestety dość dynamiczny.**

W rozmowach ze środowiskiem doradców restrukturyzacyjnych, a więc podmiotów wykwalifikowanych biorących udział w tych postępowaniach w charakterze pozasądowych organów: syndyków, nadzorców sądowych, zarządców czy też nadzorców układu, mówi się wręcz o wroście lawinowym, co niestety znajduje potwierdzenie w faktach i przedstawionych liczbach.

Niewątpliwym „przebojem” jest obecnie postępowanie o zatwierdzenie układu będące najbardziej odformalizowanym, a przy tym najmniej kosztownym postępowaniem restrukturyzacyjnym o zasadniczo pozasądowym charakterze. Jego popularność wśród dłużników niewypłacalnych stale rośnie od momentu ostatecznego ukształtowania przez ustawodawcę ram tego postępowania począwszy od 1 grudnia 2021 r. tj. daty wejścia w życie nowelizacji Prawa restrukturyzacyjnego. Z pewnością pozostaje to w związku funkcjonalnym z działaniem Krajowego Rejestru Zadłużonych wprowadzonego w życie tą samą nowelizacją. Zważywszy na określony przez ustawodawcę termin 4 miesięcy na złożenia do sądu wniosku o zatwierdzenie układu biegnący od daty obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego, publikacja takiego obwieszczenia (po uprzednim zawarciu umowy z doradcą restrukturyzacyjnym) daje dłużnikowi ochronę przed możliwością prowadzenia przeciwko niemu egzekucji sądowych przez co najmniej cztery miesiące, a w razie przyjęcia układu i jego zatwierdzenia – przez cały okres postępowania aż do jego zakończenia prawomocnym postanowieniem o zatwierdzeniu układu. Wydaje się, że obecnie to bardzo atrakcyjne rozwiązanie jest w coraz mniejszym stopniu wykorzystywane przez dłużników niewypłacalnych wyłącznie w celu „zyskania na czasie” i uniknięcia dotkliwych postępowań przy jednoczesnym braku ostatecznego celu, jakim jest zawarcie układu z wierzycielami. Dokonując bowiem analizy propozycji układowych przygotowywanych przez dłużników w postępowaniach restrukturyzacyjnych można pokusić się o konkluzję co do poprawy „jakości” tych propozycji w kontekście warunków bardziej korzystnych i akceptowalnych dla wierzycieli. Przekłada się to w oczywisty sposób na liczbę układów przyjętych i zatwierdzonych w postępowaniach restrukturyzacyjnych, czyli na liczbę skutecznie

zakończonych postępowań restrukturyzacyjnych. Wydaje się, że dłużnicy niewypłacalni traktują coraz poważniej postępowanie restrukturyzacyjne nie tylko jako przyczynek do objęcia ich ochroną przeciwegzekucyjną, ale również jako realny sposób na spłatę swoich zobowiązań przy jednoczesnym zachowaniu ciągłości bytu prawnego i gospodarczego zgodnie z ratio legis postępowania restrukturyzacyjnego wyrażonym w art. 3 ust. 1 ustawy Prawo restrukturyzacyjne. W myśl tego przepisu „celem postępowania restrukturyzacyjnego jest uniknięcie ogłoszenia upadłości dłużnika przez umożliwienie mu restrukturyzacji w drodze zawarcia układu z wierzycielami, a w przypadku postępowania sanacyjnego - również przez przeprowadzenie działań sanacyjnych, przy zabezpieczeniu słusznych praw wierzycieli”.

Pozostając przy postępowaniu o zatwierdzenie układu warto zauważyć, że coraz częściej mamy do czynienia z sygnalizowaną już praktyką równoległego dokonania przez dłużnika niewypłacalnego publikacji obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego oraz zgłoszenia przez niego wniosku do sądu upadłościowego o ogłoszenie upadłości. Takie działanie, dopuszczalne w świetle obowiązujących przepisów prawa upadłościowego i prawa restrukturyzacyjnego, znajduje uzasadnienie w pozasądowym charakterze tego postępowania o zatwierdzenie układu i skutkach obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego. Publikacja obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego wprawdzie inicjuje to postępowanie, jednak w odróżnieniu do innych postępowań restrukturyzacyjnych nie stwarza automatycznie ochrony przed wierzycielami dla władz podmiotu zadłużonego. W przypadku innych bardziej złożonych (sądowych) postępowań restrukturyzacyjnych, tj. przyspieszonego postępowania układowego, układowego czy sanacyjnego, postanowienie o otwarciu postępowania stanowi na gruncie przepisów art. 21 ust. 3 ustawy Prawo upadłościowe i art. 299 ust. 2 Kodeksu handlowego przesłankę zwalniającą od odpowiedzialności osoby zarządzające podmiotem zadłużonym. W przypadku postępowania o zatwierdzenie układu taką przesłankę kreuje dopiero postanowienie sądu o zatwierdzeniu układu (czyli de facto moment zakończenia tego postępowania). Mając zatem na uwadze, że publikacja obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego otwiera dla dłużnika ochronę przeciwegzekucyjną, zaś zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości stwarza warunki ochrony organu zarządzającego dłużnika, jest to rozwiązanie z którego dłużnicy niewypłacalni korzystają coraz skwapliwiej.

Warto również wspomnieć o mających miejsce w pierwszym kwartale 2023 r. sukcesach w obszarze najbardziej złożonego i długotrwałego postępowania restrukturyzacyjnego jakim jest postępowanie sanacyjne. W tym okresie swój skuteczny finał w postaci przyjęcia układu z wierzycielami i jego zatwierdzenia znalazły jedne z większych (w sensie dłużnych kwot i liczby wierzycieli) i najdłużej dotychczas prowadzonych postępowań sanacyjnych. Zatem również ten rodzaj postępowania restrukturyzacyjnego - z założenia przeznaczony dla większych podmiotów - znajduje w praktyce potwierdzenie skuteczności i przydatności w realiach obrotu gospodarczego w Polsce.

Wreszcie wypada poświęcić kilka słów podstawowemu obecnie instrumentowi informatycznemu w obrocie prawnym postępowań insolwencyjnych jakim jest Krajowy Rejestr Zadłużonych (KRZ). System ten przechodzi ciągłą ewolucję, chociaż pojawiają się częste i uzasadnione głosy, że jest to postęp zbyt powolny zważywszy na tak duży wzrost liczby postępowań prowadzonych wyłącznie poprzez KRZ. Konieczność wielokrotnego powielania tych samych danych w formularzach generowanych przez system czy też brak pełnego automatyzmu - immamentnego przecież dla narzędzi cyfrowych – czego przejawem jest np. w brak możliwości „zaciągania” wszystkich wymaganych danych z innych systemów, w szczególności Krajowego Rejestru Sądowego czy też brak automatycznego naliczania odsetek, to niewątpliwe niedociągnięcia systemu zgłaszane przez jego profesjonalnych użytkowników, zarówno po stronie wierzycieli jak i dłużników. Podstawowym atutem KRZ ma być przecież szybkość działania i aktualność zawartych w nim danych, co ma stanowić jego istotę zważywszy na ustawowy przymus obrotu poprzez ten system. Z zadowoleniem jednak należy odnotować pojawianie się nowych funkcjonalności dedykowanych poszczególnym czynnościom realizowanym przez uczestników postępowań, co pozwala z optymizmem spoglądać na dalszy rozwój systemu Krajowego Rejestru Zadłużonych.

KONTAKT DLA MEDIÓW, COFACE POLAND

Agata Kuranowska

agata.kuranowska@coface.com

media-poland@coface.com

Coface for trade - wspólnie budujemy biznes

Dzięki 75-letniemu doświadczeniu i rozbudowanej, międzynarodowej sieci oddziałów Grupa Coface, światowy lider w ubezpieczeniach należności, oferuje 50 000 firm na całym świecie rozwiązania w zakresie ochrony przed ryzykiem niewypłacalności ich klientów, zarówno w transakcjach krajowych jak i eksportowych. Grupa, obecna w 100 krajach, wspierana przez 4.540 pracowników, osiągnęła w 2021 r. skonsolidowane przychody w wysokości 1,568 mld EUR. Coface publikuje co kwartał swoje oceny ryzyka kraju dla 162 państw, w oparciu o unikalną wiedzę na temat zachowań płatniczych przedsiębiorstw i doświadczenie 660 lokalnych analityków ds. oceny ryzyka, współpracujących na bieżąco z Klientami Coface i weryfikujących kondycję ich dłużników.

W Polsce Coface jest obecny od 1992 roku. Ubezpiecza należności krajowe i eksportowe, oferuje finansowanie poprzez faktoring, a także raporty handlowe o firmach z całego świata. Prowadzi monitoring i windykację należności B2B. Więcej informacji o firmie oraz pozostałe komunikaty prasowe dostępne na: www.coface.pl